

Ministerieel besluit tot bescherming als monument van de pesthuisjes met voortuintjes en kapel in Diksmuide

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011, 9 september 2011 en 14 oktober 2011;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 juni 2013 tot vaststelling van een ontwerp van lijst van de als monument te beschermen de pesthuisjes met voortuintjes en kapel in Diksmuide;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door Onroerend Erfgoed en gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 8 mei 2014,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006, 27 maart 2009 en 11 mei 2012:

Wegens de historische en de sociaal-culturele waarde als monument:
De pesthuisjes met voortuintjes en kapel, gelegen in
Diksmuide, Koning Albertstraat 28, 30, 32, 34 en zonder nummer

bekend ten kadaster:

Diksmuide, 1ste afdeling, sectie B, perceelnummers 232 C, 233 A, 234B, 234C, 234 F en 234G

zoals afgebakend op bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische waarde en sociaal-culturele waarde:

Diksmuide - reeds in de herfst van 1914 bijzonder hard beproefd tijdens de IJzerslag - is één van de drie frontsteden waarin bijna geen enkel gebouw de oorlog overleefde. Hierdoor vormt de stad een belangrijke materiële getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield ten koste van honderdduizenden levens.

De in situ wederopbouw van de stad was na de enorme verwoestingen niet vanzelfsprekend, cf. de aanvankelijke scepsis van o.m. de pers. De historiserende wederopbouw wou de getraumatiseerde bevolking haar trots teruggeven. Het 'pittoresk' herbouwde stadscentrum waarvan de pesthuisjes met kapel een voorbeeld vormen staat dan ook in schril contrast met archiefbeelden van totale verwoesting.

De Diksmuidse Heilige Geest-stichting gaat volgens overlevering terug op de 15de eeuw. Het L-vormige grondplan met aansluitende huisjes is als dusdanig reeds aangeduid op de Ferrariskaart (1770-1778). De benaming "pesthuisjes" - daterend uit het ancien régime - wordt aanschouwelijk gemaakt door het beeld van de pestheilige Rochus boven het kapelportaal. De benaming "burgerlijke godshuisjes" verwijst daarentegen naar het geseclariseerde beheer na de Franse Revolutie.

De wederopbouw van de pesthuisjes met kapel vormt een goed voorbeeld van stedelijke wederopbouw met sociale inslag. Het concept van kleine huisjes met voortuintjes en kapel is gegroeid uit de godshuizen. Samen met onder meer het nieuwe wederopbouwproject van de "Stichting van Wezel" vormt de wederopbouw van de pesthuisjes een poging om de woningnood na de oorlogsvernietiging op te vangen, ter compensatie van een aantal niet herbouwde armoedige wijken.

Historische, in casu architectuur-historische waarde:

Na de totale vernietiging lokt de wederopbouw hevige discussies uit, dit reeds in 1916 met een in Parijs goedgekeurd 'lijnrichtingsplan'. In weerwil van de suggestie van een nieuwe stad naast de puinen, wordt in 1919 beslist tot de in situ wederopbouw. De eerste bouwactiviteit betreft de private woningen vanaf 1919 met piek in 1921-1922. In dit kader worden ook de pesthuisjes met kapel heropgebouwd.

De wederopbouw kiest ervoor om het 'middeleeuwse' Diksmuide te herstellen. Stadsarchitect J. Viérin opteert voor een historiserende wederopbouw, in 'blote' baksteen. De kleiner herbouwde Heilige Geest-kapel illustreert dit: de vroegere

./.

neogotische aanpassingen worden weggelaten ten voordele van de regionale baksteentraditie met referentie aan de laatgotiek. Zo vervangt het korbhoogportaal, ingeschreven in spitsboognis met heiligennis - een kopie van het vooroorlogse poortje tot het perkje rond de kapel - het neogotische partaal. Ook de bakstenen lantaarnbekroning wordt vervangen door een dakruiter ter hoogte van het koor. De kapel bewaart een eenvoudig interieur met houten spitstongewelf.

De rij pesthuisjes met tuintjes en afsluitingsmuren in kenmerkend spiegelbeeldschema en de vrijstaande kapel met beeld van de pestheilige Rochus vormen een voorbeeld van historiserende stedelijke wederopbouw. Het betreft bovendien een ontwerp door Lucien Coppé, een belangrijk architect bij de Diksmuidse wederopbouw. De historiserende en regionaal geïnspireerde baksteenarchitectuur in 'blote' gele baksteen blijkt onder meer uit de tuitgevels met vlechtingen, de vensters verdiept in korbboognissen en de geprofileerde korbhoogdeuren met klein bovenlicht.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009, 4 december 2009, 10 juni 2011 en 22 juni 2012 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009, 11 januari 2010, 2 augustus 2011 en 27 juli 2012).

30-06-2014

Brussel,

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS